

گنبد سرخ مراغه

گنبد سرخ

نام یک بنا به ساخت سال ۵۴۲ هجری قمری در دوره سلجوقی است. سبک معماری این بنا به شیوه رازی است.

گنبد سرخ یکی از قدیمی‌ترین بنای دوره اسلامی در استان آذربایجان شرقی می‌باشد که در قسمت جنوب غربی شهر مراغه قرار گرفته است. نام بانی بنا و تاریخ احداث آن را می‌توان از کتیبه جبهه شمالی و نام سازنده آن را از کتیبه غربی ملاحظه نمود.

آنچه از این کتیبه‌ها برداشت می‌گردد این است که بنای گنبد سرخ در سال ۵۴۲ هجری به‌دستور «عبدالعزیز بن محمود بن سعد یدیم» رئیس آذربایجان در دوره سلجوقیان و به وسیله «بنی‌بکر محمد بن بندان بن محسن معمار» ساخته شده است.

با شروع ساخت این بنا دوره رازی در معماری ایران به پایان رسیده و این بنا نقطه عطف و شروع معماری آذری می‌باشد که تلفیق آجر و کاشی و استفاده از کاشی در تزیین بناهای تاریخی در ایران از مشخصه‌های این دوره است.

به‌طور کلی گنبد سرخ بنایی مربع‌شکل است متشکل از سردابه و اتاق اصلی که بر روی سکوی سنگی قرار دارد و به وسیله هفت ردیف پله می‌توان به آن دسترسی یافت. پنج پله در جلوی سکو واقع شده و پله ششم و هفتم جزء آستانه درگاه محسوب می‌شوند.

این گنبد دارای ۴ ضلع بوده، کتیبه ضلع شمالی نشانگر اسم و القاب بانی گنبد و تاریخ احداث بنا می‌باشد و کتیبه ضلع شرقی و جنوبی آن آیات قرآنی و ضلع غربی آن حاکی از نام سازنده بنا می‌باشد.

کارشناسان میراث فرهنگی معتقدند این بنا قبل از رصدخانه مراغه برای تعیین ماه‌های سال و ساعات روز کاربرد داشته و سوراخ‌های ایجاد شده بر ضلع‌های این بنا نشانگر این امر است.

این اثر در تاریخ ۱۵ دی ۱۳۱۰ با شماره ثبت ۱۳۴ به‌عنوان یکی از آثار ملی ایران به ثبت رسیده است.